

عنوان مقاله:

واکاوی آبراهه ها و نظام زهکشی آب در تخت جمشید

محل انتشار:

نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی، دوره 25، شماره 3 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

الهام اندرودی - استادیار دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

محمدحسن طالبیان - دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

مژده رشیدی - دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

سمانه معصومی تبار - دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

“پارسه” یا تخت جمشید مهمترین اثر هخامنشیان بین ۵۱۰ تا ۳۳۰ ق.م. است که همچون مجموعه‌ای حکومتی-اداری و آیینی بر روی صفه‌ای عظیم بنا شده است. نظام زهکشی ساختمان‌ها و روان آب‌های تخت جمشید از دامنه‌ی کوه رحمت تا دشت مرودشت به شکل شبکه‌ی پیچیده‌ای از آبراهه‌ها منحصر به فرد است و بدست اشمیت (۱۳۴۲)، تجویدی (۱۳۵۵)، عسکری (۱۳۸۳-۸۵) و اسدی (۱۳۹۵) کاوش شده است. این پژوهش با هدف شناخت نظام کالبدی-کارکردی زهکشی در تخت جمشید، به تک نگاری شبکه‌ی آبراهه‌ها پرداخته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که مجراها دارای کارکردهای مختلف انتقال آب بام از ناودانی درجاساخت، روان آب سطح زمین، شاخه‌های اتصال فرعی، و آبراهه‌های سراسری اصلی به شکل روباز، سربسته یا بدون هواکش هستند. ساختار آن‌ها با سنگ یکپارچه زبره تراش یا پاکتراش یا تخته سنگچین است. اختلاف ارتفاع کف ابتدا و انتهای بلندترین آبراه حدود ۷- متر و شیب متوسط مجراها ۲٪ الی ۴٪ است اما شیب برخی به ۳۰٪ هم می‌رسد تا جریان آب پیوسته در شبکه‌ی آبراهه‌ها با اختلاف ارتفاع مختلف با ایجاد شکست در مسیر حفظ شود. مورفولوژی آبراهه‌ها به ویژه دو شاخه‌ی اصلی شرقی-غربی و شاخه‌ی شمالی-جنوبی، طرح ریزی یکپارچه‌ی کاخ‌های ادوار مختلف (مطابق نظر ارنست هرتسفلد) را نشان می‌دهد اما بر تغییرات موضعی (همانند نظر اریک اشمیت) تاکید دارد.

کلمات کلیدی:

هخامنشیان، تخت جمشید، آبراهه‌ها و مجراهای آب، نظام زهکشی، ساختارهای سنگی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1776737>

